

Posouzení a řízení rizika expozice zdravotnických pracovníků v souvislosti s virem COVID-19

Prozatímní pokyn
4. března 2020

Koronavirové onemocnění (COVID-19) bylo poprvé zjištěno v prosinci 2019 ve městě Wu-chan v Číně. Dne 30. ledna 2020 oznámil generální ředitel Světové zdravotnické organizace, že současná epidemie představuje ohrožení veřejného zdraví mezinárodního významu.

Podle dosavadních dostupných důkazů se virus COVID-19 přenáší mezi lidmi při úzkém kontaktu a kapénkami. Nejvíce ohroženi nákazou jsou lidé, kteří jsou v kontaktu s pacientem s od COVID-19, a/nebo lidé, kteří se starají o pacienty s COVID-19. Tato skutečnost nevyhnutelně znamená vysoké riziko nákazy pro zdravotníky.

Cílová skupina:

Tento nástroj slouží pro zdravotnická zařízení, která pečovala o pacienty s COVID-19 nebo takové pacienty přijala. Tento formulář vyplní všichni zdravotníci, kteří ve zdravotnickém zařízení přišli do styku s pacientem s potvrzeným onemocněním COVID-19. Představuje operativní nástroj, který zdravotnická zařízení používají poté, co byl v zařízení identifikován pacient s COVID-19. Tento nástroj pomůže určit riziko nákazy virem COVID-19 u všech zdravotníků, kteří přišli do styku s pacientem s COVID-19, a poté poskytne doporučení pro vhodné vedení těchto zdravotníků podle jejich rizika nákazy.

Cíle:

1. Stanovit kategorii rizika každého zdravotníka po expozici pacientovi s COVID-19 (viz níže část 1: Formulář pro hodnocení expozice viru COVID-19 pro zdravotníky);
2. Informovat vedení o exponovaných zdravotnících podle rizika (viz níže část 2: Vedení zdravotníka exponovaného viru COVID-19).

Část 1: Hodnocení rizika expozice viru COVID-19 pro pracovníky ve zdravotnických zařízeních

Ochrana zdravotníků má pro Světovou zdravotnickou organizaci prvořadý význam. Znat expozici zdravotníků viru COVID-19 a vědět jaké riziko nákazy to znamená, je kritická informace pro doporučení k prevenci a kontrole infekcí (PKI). Údaje, které budou shromážděny pomocí tohoto formuláře pro sběr dat a nástroje pro posouzení rizika, mohou být použity k identifikaci porušení IPK a definování politiky ke zmírnění nákazy zdravotnických pracovníků a nozokomiálních infekcí. Proto je vhodné, aby zdravotnická zařízení využívající toto hodnocení rizik, zaslala zjištěné údaje Světové zdravotnické organizaci, která je použije k projednání pokynů a doporučení WHO k prevenci a kontrole infekcí (PKI). Údaje zaslané Světové zdravotnické organizace by tedy neměly zahrnovat žádné informace umožňující identifikaci osob (otázky 2A, 2B a 2G).

1. Informace o tazateři	
A. Jméno tazatele:	
B. Datum pohovoru (DD/MM/RRRR):	__/__/____
C. Telefonní číslo tazatele:	
D. Má zdravotnický pracovník v anamnéze pobyt ve stejné domácnosti nebo školní třídě s pacientem s potvrzeným onemocněním COVID-19?	☐ Ano ☐ Ne
E. Má zdravotnický pracovník v anamnéze společnou cestu v těsné blízkosti (do 1 metru) s pacientem s potvrzeným onemocněním COVID-19 v jakémkoli dopravním prostředku?	☐ Ano ☐ Ne

Pokud zdravotnický pracovník odpoví ano na otázky 1 D - 1E, považuje se za osobu s komunitní expozicí viru COVID-19 a zdravotník by tedy měl být veden jako taková osoba. Doporučení pro vedení v části 2: Vedení zdravotnických pracovníků vystavených viru COVID-19 se vztahuje pouze na expozici související se zdravotní péčí.

2. Informace o zdravotnickém pracovníkovi	
A. Příjmení:	
B. Křestní jméno:	
C. Věk	
D. Pohlaví:	☐ Muž ☐ Žena ☐ Preferuje neodpovídat
E. Město:	
F. Stát:	
G. Kontaktní údaje:	
H. Typ zdravotnického personálu:	Lékař/ka Lékař bez atestace Registrovaná zdravotní sestra (nebo ekvivalentní pracovník) Pomocná sestra, ošetřovatel/ka (nebo ekvivalentní pracovník) Rtg laborant Odběrová sestra Oční lékař Fyzioterapeut Respirační fyzioterapeut Odborník na výživu / dietolog Porodní asistentka Lékárník Farmaceutický technik nebo pomocný lékárník

	Laboratorní personál Pracovník příjmu / recepční Pracovník převážející pacienty Pracovník zajišťující stravování Uklízeč(ka) Jiný (upřesněte):
I. Oddělení zdravotnického zařízení, ve kterém zdravotnický pracovník pracuje?	<i>Zaškrtněte všechny možnosti, které se uplatní:</i> Ambulance Emergency Lůžkové oddělení Jednotka intenzivní péče Úklidové služby Laboratoř Lékárna Jiné, uveďte:
3. Informace o interakcích zdravotnického pracovníka s pacientem s COVID-19	
A. Datum první expozice zdravotnického pracovníka s pacientem s potvrzeným onemocněním COVID-19:	Datum (DD/MM/RRRR): ___/___/_____ ☐ Není známo
B. Název zdravotnického zařízení, kde byl případ ošetřen:	
C. Druh zdravotnického zařízení:	Nemocnice Ambulance Ordinace praktického lékaře Domácí péče o mírné případy Jiný:
D. Město:	
E. Stát:	
F. Více pacientů s COVID-19 ve zdravotnickém zařízení	☐ Ano ☐ Ne ☐ Není známo Počet pacientů (přibližný, pokud přesný počet není znám):

4. Činnosti zdravotnického pracovníka, které prováděl u pacienta s COVID-19	
A. Poskytl/a jste přímou péči pacientovi s potvrzeným onemocněním COVID-19?	☐ Ano ☐ Ne ☐ Není známo
B. Měl/a jste osobní kontakt (do 1 metru) s pacientem s potvrzeným onemocněním COVID-19 ve zdravotnickém zařízení?	☐ Ano ☐ Ne ☐ Není známo
C. Byl/a jste přítomen/na, když byly u pacienta prováděny zákroky, při nichž vzniká aerosol (AGP)? <i>Příklady jsou uvedeny níže</i>	☐ Ano ☐ Ne ☐ Není známo
- Pokud ano, o jaký typ zákroku, při němž vzniká aerosol, šlo?	Tracheální intubace Ošetření rozprašovačem Otevřené odsávání z dýchacích cest Odběr sputa Tracheostomie Bronchoskopie Kardiopulmonální resuscitace (CPR) Jiné, uveďte:

D. Měl/a jste přímý kontakt s prostředím, kde byl ošetřen pacient s potvrzeným onemocněním COVID-19? Např. postel, povlečení, lékařské vybavení, koupelna atd.	☐ Ano ☐ Ne ☐ Není známo
E. Účastnil jste se ve výše uvedeném období poskytování zdravotní péče (placené nebo neplacené) v jiném zdravotnickém zařízení?	☐ Jiné zdravotnické zařízení (veřejné nebo soukromé) ☐ Sanitka ☐ Domácí péče ☐ Žádné jiné zdravotnické zařízení

Expozice zdravotnických pracovníků viru COVID-19

Pokud zdravotnický pracovník odpoví „ano“ na kteroukoli z otázek 4A - 4C, je třeba tohoto zdravotnického pracovníka uvažovat za exponovaného **viru COVID-19**

5. Dodržování zásad prevence a kontroly infekcí (PKI) při poskytování zdravotní péče	
U následujících otázek kvantifikujte frekvenci, s jakou jste používali OOP podle doporučení: „Vždy podle doporučení“ znamená nošení OOP, pokud je to indikováno, po více než 95 % času; „Většinou“ znamená po 50 % nebo více času, nikoliv však po 100 % času; „Občas“ znamená po 20 až 50 % času a „Zřídka“ znamená po méně než 20 % času.	
A. Používal/a jste v průběhu poskytování zdravotní péče pacientovi s COVID-19 osobní ochranné pomůcky (OOP)?	☐ Ano ☐ Ne
Pokud ano, uveďte u každé OOP níže, jak často jste ji používal/a:	
1. Jednorázové rukavice	Vždy podle doporučení Většinou (50 % nebo více, ale ne 100 %) Občas (20 % až méně než 50 %) Zřídka (méně než po 20 % času)
2. Obličejová rouška	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
3. Ochranný obličejový štít/ochranné brýle	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
4. Jednorázový oblek	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
B. Sundal/a jste si v průběhu poskytování zdravotní péče pacientovi s COVID-19 OOP a vyměnil/a ji podle protokolu (např. při promočení obličejové roušky jste mokrou OOP odhodil/a do odpadkového koše, provedl/a hygienu rukou atd.)?	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
C. Prováděl/a jste v průběhu poskytování zdravotní péče případu s COVID-19 hygienu rukou před a po dotyku pacienta s COVID-19? Poznámka: Bez ohledu na nošení rukavic	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
D. Prováděl/a jste v průběhu poskytování zdravotní péče případu s COVID-19 hygienu rukou	Vždy podle doporučení Většinou

před a po provedení jakéhokoli čistého nebo aseptického zákroku (např. zavedení: periferního žilního katétru, močového katétru, intubace atd.)?	Občas Zřídka
E. Prováděl/a jste v průběhu poskytování zdravotní péče případu s COVID-19 hygienu rukou po expozici tělesné tekutině?	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
F. Prováděl/a jste v průběhu poskytování zdravotní péče případu s COVID-19 hygienu rukou poté, co jste se dotkl/a okolí pacienta s COVID-19 (postel, klika dveří atd.)? Poznámka: a to bez ohledu na nošení rukavic	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
G. Byly v průběhu poskytování zdravotní péče případu s COVID-19 často dekontaminovány povrchy s velkou frekvencí dotyku (nejméně třikrát denně)?	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka

Udržování zásad prevence a kontroly infekcí (PKI) při provádění zákroků, při nichž vzniká aerosol (např. tracheální intubace, ošetření rozprašovačem, otevřené odsávání z dýchacích cest, odběr sputa, tracheostomie, bronchoskopie, kardiopulmonální resuscitace (CPR) atd.)

U následujících otázek kvantifikujte frekvenci, s jakou jste používali OOP podle doporučení: „Vždy podle doporučení“ znamená nošení OOP, pokud je to indikováno, po více než 95 % času; „Většinou“ znamená po 50 % nebo více času, nikoliv však po 100 % času; „Občas“ znamená po 20 až 50 % času a „Zřídka“ znamená po méně než 20 % času.

A. Používal/a jste při zákrocích u pacienta s COVID-19, při nichž vzniká aerosol, osobní ochranné pomůcky (OOP)?	☐ Ano ☐ Ne
Pokud ano, uveďte u každé OOP níže, jak často jste ji používal/a:	
1. Jednorázové rukavice	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
2. Obličejová rouška N95 (nebo ekvivalentní respirátor)	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
3. Ochranný obličejový štít/ochranné brýle	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
4. Jednorázový oblek	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka
5. Nepromokavá zástěra	Vždy podle doporučení Většinou Občas Zřídka

B. Sundal/a jste si při zákrocích u pacienta s COVID-19, při nichž vzniká aerosol, OOP a vyměnil/a ji podle protokolu (např. při promočení obličejové roušky jste mokrou OOP odhodil/a do odpadkového koše, provedl/a hygienu rukou atd.)?	☐ Vždy podle doporučení ☐ Většinou ☐ Občas ☐ Zřídka
C. Prováděl/a jste při zákrocích u pacienta s COVID-19, při nichž vzniká aerosol, hygienu rukou před a po dotyku pacienta s COVID-19? Poznámka: Bez ohledu na nošení rukavic	☐ Vždy podle doporučení ☐ Většinou ☐ Občas ☐ Zřídka
D. Prováděl/a jste při zákrocích u pacienta s COVID-19, při nichž vzniká aerosol, hygienu rukou před a po provedení jakéhokoli čistého nebo aseptického zákroku (např. zavedení: periferního žilního katétru, močového katétru, intubace atd.)?	☐ Vždy podle doporučení ☐ Většinou ☐ Občas ☐ Zřídka
E. Prováděl/a jste při zákrocích u pacienta s COVID-19, při nichž vzniká aerosol, hygienu rukou poté, co jste se dotkl/a okolí pacienta s COVID-19 (postel, klika dveří atd.)? Poznámka: Bez ohledu na nošení rukavic	☐ Vždy podle doporučení ☐ Většinou ☐ Občas ☐ Zřídka
F. Byly při zákrocích u pacienta s COVID-19, při nichž vzniká aerosol, často dekontaminovány povrchy s velkou frekvencí dotyku (nejméně třikrát denně)?	☐ Vždy podle doporučení ☐ Většinou ☐ Občas ☐ Zřídka

7. Incidentsy s biologickým materiálem	
A. Došlo při poskytování zdravotní péče pacientovi nakaženému COVID-19 k nějakému incidentu s tělními tekutinami / sekretem z dýchacích cest? <i>Příklady jsou uvedeny níže</i>	☐ Ano ☐ Ne
- Pokud ano, o jaký druh incidentu šlo?	☐ Tělní tekutina / sekret z dýchacích cest vystříkl na sliznici očí ☐ Tělní tekutina / sekret z dýchacích cest vystříkl na sliznici úst/nosu ☐ Tělní tekutina / sekret z dýchacích cest vystříkl na neporušenou kůži ☐ Došlo k píchnutí / ostrému dotyku s jakýmkoli materiálem kontaminovaným tělní tekutinou / sekretem z dýchacích cest

Kategorizace rizik zdravotnických pracovníků exponovaných viru COVID-19

Vysoké riziko nákazy COVID-19

Zdravotnický pracovník neodpověděl „Vždy podle doporučení“ na otázky:

- 5A1 - 5G, 6A - 6F
- A/NEBO odpověděl „Ano“ na 7A.

Všichni ostatní zdravotničtí pracovníci se považují za osoby s **nízkým rizikem nákazy virem COVID-19**.

Část 2: Vedení zdravotnických pracovníků exponovaných viru COVID-19

Vedení zdravotnických pracovníků exponovaných viru COVID-19 se bude lišit podle kategorizace rizik zdravotnických pracovníků exponovaných viru COVID-19, jak je stanoveno v části 1.

Doporučení pro zdravotníky s vysokým rizikem infekce:

- Zastavte veškerou zdravotnickou interakci s pacienty na dobu 14 dnů po posledním dni expozice pacientovi s potvrzenou nákazou COVID-19;
- Nechte se otestovat na nákazu virem COVID-19;
- Zůstaňte v karanténě po dobu 14 dnů v určeném prostředí.¹

Zdravotnická zařízení by měla:

- Poskytovat psychosociální podporu zdravotníkům v průběhu karantény nebo po dobu trvání onemocnění, pokud se u zdravotníka potvrdí nákaza COVID-19;
- Poskytnout náhradu mzdy za období karantény a za dobu trvání nemoci (pokud není vyplácena měsíční mzda) nebo prodloužit smlouvu o dobu trvání karantény/onemocnění;
- Jakmile se na konci čtrnáctidenního období vrátí zdravotník do práce, zopakovat školení o prevenci a kontrole infekcí pro zdravotnické pracovníky, včetně zdravotníků s vysokým rizikem nákazy.

Doporučení pro zdravotníky s nízkým rizikem nákazy COVID-19:

- Měřte si každý den teplotu a sledujte respirační příznaky po dobu 14 dnů od posledního dne expozice pacientovi COVID-19. Zdravotnické pracovníky je třeba poučit, aby zatelefonovali do zdravotnického zařízení, pokud se u nich objeví jakékoli příznaky naznačující nákazu COVID-19;
- Při péči o všechny pacienty s akutním respiračním onemocněním² posílit preventivní opatření ve smyslu zamezení přenosu kontaktem a kapénkami a posílit standardní preventivní opatření při péči o všechny pacienty;
- U všech pacientů se suspektní nebo potvrzenou nákazou COVID-19 posílit preventivní opatření ve smyslu zamezení přenosu vzduchem při zákrocích, při nichž vzniká aerosol;

¹ WHO Nařízení karantény jednotlivcům v souvislosti s omezením výskytu koronavirových chorob (COVID-19): Prozatímní pokyn z 28. února 2020 ([https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-\(covid-19\)](https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-(covid-19))).

² WHO Prevence a kontrola infekcí při poskytování zdravotní péče při podezření na nákazu novým koronavirem (nCoV): Prozatímní pokyn z 25. ledna 2020 ([https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected-20200125](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected-20200125)).

- Posílit racionální, správné a důsledné používání osobních ochranných prostředků při expozici pacientům s potvrzenou nákazou COVID-19;³
- Provádějte hygienu rukou podle doporučení Světové zdravotnické organizace „Pět situací vyžadujících hygienu rukou“ před tím, než se dotknete pacienta, před jakýmkoli čistým nebo aseptickým zákrokem, po expozici tělní tekutině, po dotyku pacienta a poté, co se dotknete jeho okolí;⁴
- Za všech okolností dodržujte respirační etiketu.

© Světová zdravotnická organizace 2020. Všechna práva vyhrazena.

Jde o návrh textu. Obsah tohoto dokumentu není definitivní a text může být před zveřejněním revidován. Bez souhlasu Světové zdravotnické organizace nesmí by tento dokument v jakékoli formě nebo jakýmkoli prostředky hodnocen, nesmí z něj být pořizovány souhrny, nesmí být citován, reprodukován, přenášen, distribuován, překládán nebo upravován, a to ani zčásti.

Referenční číslo WHO: [WHO/2019-nCov/HCW_risk_assessment/2020.1](https://www.who.int/publications-detail/WHO/2019-nCov/HCW_risk_assessment/2020.1)

³ WHO Prevence a kontrola infekcí při poskytování zdravotní péče při podezření na nákazu novým koronavirem (nCoV): Prozatímní pokyn z 25. ledna 2020 ([https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention- a nd-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected-20200125](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected-20200125)).

⁴ Pokyny WHO pro hygienu rukou ve zdravotnictví: první globální výzva ke zvýšení bezpečnosti pacientů - čistá péče je bezpečnější péče.

Ženeva: Světová zdravotnická organizace; 2009 (<https://apps.who.int/iris/handle/10665/44102>).